

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Nytt avtal om färdtjänst med länets kommuner för år 2009

Föredragande landstingsråd: Christer G Wennerholm

Ärendet

Färdtjänstnämnden föreslår ett nytt avtal om färdtjänst med länets kommuner för år 2009.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att godkänna förslag till nytt avtal om färdtjänst med länets kommuner för år 2009.

Avtalet om färdtjänst mellan Stockholms läns landsting och länets kommuner sades upp för omförhandling av färdtjänstnämnden den 10 oktober 2007. Nu har avtalet förhandlats om och föreslås gälla under 2009. Avtalet har anpassats till överföringen av Färdtjänstens uppgifter till SL och förfaller automatiskt för ny omförhandling den sista december 2009. I avtalet ingår även ett gemensamt uppdrag för parterna att utveckla färdtjänstresorna och samverka kring förbättringar av tillgänglighet, information och kvalitetssäkring. Ett nytt avtal med dessa förslag kommer att föreläggas landstingsfullmäktig inför nästa årsskifte.

Bilagor

- 1 Avtal
- 2 Landstingsdirektörens och färdtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande 2009-01-27

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 4 februari 2009.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 17 februari 2009.

Mp-ledamoten antecknade följande särskilda uttalande:

”Bilagorna 2 och 3 som medföljer ärendet ser vi som en information om hur långt diskussionen om olika samverkansråd kommit. Vi förutsätter att frågan om samverkansråd, såväl lokala samverkansråd mellan kommuner och landsting som ett ev. regionalt samverkansråd mellan KSL och landstinget kommer att beslutas i ett särskilt ärende där även Handikapprådets synpunkter beaktats. Det är viktigt att avgränsningar görs så att inte fler nivåer införs i onödan.

Det är i fråga om det regionala samverkansrådet oklart från vilka nämnder eller styrelser i landstinget företrädare kommer att väljas. Om ett regionalt samverkansråd ska införas bör samtliga partier i landstinget vara representerade.”

Ärendet och dess beredning

Färdtjänstnämnden har den 21 januari 2009, enligt förvaltningens förslag, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta att godkänna förslag till nytt avtal om färdtjänst mellan Stockholms läns landsting och länets kommuner.

Landstingsdirektörens och färdtjänstförvaltningens gemensamma tjänsteutlåtande den 27 januari bifogas (bilaga).

Mellan Stockholms läns landsting (landstinget) och ..... kommun
(kommunen) har träffats följande

AVTAL

§ 1

Kommunen överlåter jämlikt § 4 lagen om färdtjänst (1997:736) sina uppgifter enligt nämnda lag till landstinget som trafikhuvudman.

§ 2

Landstinget övertar jämlikt § 5 lagen om färdtjänst ansvaret för att färdtjänst anordnas för kommunens invånare för resande inom Stockholms län. Villkor för resor över länsgränsen till angränsande kommun, liksom för resor i eller mellan kommuner utanför länet fastställs av landstinget.

§ 3

Frågor om tillstånd till färdtjänst prövas jämlikt § 6 lagen om färdtjänst av landstinget. Landstingets uppgifter enligt lagen om färdtjänst och detta avtal fullgörs av den nämnd/styrelse landstingsfullmäktige bestämmer.

Denna nämnd/styrelse fastställer villkor och föreskrifter för resandet med färdtjänsten och resornas genomförande. Villkor och föreskrifter kan vara generella eller avse särskilt tillstånd. Villkor och föreskrifter skall fastställas utifrån budgetram, reglemente och inriktningsdirektiv som landstingsfullmäktige fastställt för nämnden/styrelsen.

§ 4

Grunder för avgifterna för resor med färdtjänst bestäms av landstinget som ensam länstrafikansvarig jämlikt § 11 punkt 1 lagen om färdtjänst med tillhörande författningskommentar.

§ 5

Kommuninvånare skall inge ansökan om färdtjänst till kommunen. Kommunen skall verkställa utredning som grund för landstingets prövning av sådan ansökan. Kommunen skall verkställa kompletterande utredning om landstinget så begär. Villkor för kvalitetssäkring av utrednings- och ansökningsprocessen framgår av bilaga 1.

§ 6

Landstinget och kommunen ska samverka i ett lokalt organ med uppgift att identifiera och föreslå förbättringar av tillgängligheten till och i den allmänna kollektivtrafiken så att fler kommuninnevånare kan använda den. För beskrivning av uppgifter och sammansättning hänvisas till bilaga 2.

§7

I särskild överenskommelse mellan landstinget och Kommunförbundet Stockholms län (KSL) kommer ett regionalt samverkansråd att inrättas och bestå av representanter från landstinget och KSL. Rådets uppgifter och sammansättning beskrivs i bilaga 3

§ 8

Kommunen skall underlätta för landstinget att genomföra det överlåtna ansvaret för färdtjänst genom att dels medverka aktivt så att färdtjänsttrafik får trafikera kommunens kollektivtrafik-körfält, dels genom att tillhandahålla nödvändiga underlag och adressuppgifter och koordinater som kommunen har för ett digitalt geografiskt informationssystem.

§ 9

Detta avtal omfattar inte resor föranledda av kommunala beslut rörande aktiviteter för äldre och funktionshindrade inom skola, vård och omsorg. Kostnad för dessa resor har reglerats i överenskommelser och skatteväxlingar vid Ädelreformen, kommunaliseringen av omsorgsnämndens verksamhet och psykiatrireformen.

Anmärkning:

Med resor enligt ovan avses:

- resor till och från skola och fritidshem för barn med funktionshinder
- resor till och från daglig verksamhet för personer tillhörande LSS personkrets 1 och 2
- resor för äldre och funktionshindrade till och från dagverksamhet beslutad av kommunen
- resor för äldre och funktionshindrade vid start och avslut i samband med vistelse vid växelvård/korttidsvistelse som är beslutad av kommunen (undantag för egen fritidsresa i besökssyfte under växelvård/ korttidsvistelse för vilken landstinget svarar)

§ 10

Landstinget skall ansvara för samråd med de funktionshindrades organisationer och för brukarsamråd med färdtjänstens resenärer.

§ 11

Detta avtal gäller från den 1 januari 2009 och till utgången av den 31 dec 2009. Avtalet förfaller då automatiskt.

Parterna skall tillsammans ta fram ett nytt förslag till avtal som skall gälla from 1.1 2010. Inriktningen i detta arbete är att renodla avtalet så att full enighet nås om de resor som nämns

under §9. Överflyttning av dessa resor skall påbörjas 1.5 2010 och vara genomförd senast den 1.1 2011.

Kostnadsersättning för detta kan ske genom exempelvis skattejustering eller annan ekonomisk modell mellan landstinget och kommunen.

§ 12

Detta avtal är för sin giltighet beroende av landstingsfullmäktiges och länets samtliga kommunfullmäktiges godkännande.

§ 13

Avtalet är upprättat i två exemplar, av vilka parterna tagit var sitt.

Stockholm den

För landstinget

För kommunen

Bilaga 1

Kvalitetssäkring av ansökningsprocessen för tillstånd för färdtjänst

Kommuninvånare skall inge ansökan om färdtjänst till kommunen. Kommunen verkställer utredningen som ligger till grund för landstingets prövning av sådan ansökan. Utredningen kompletterad med ett läkarintyg och foto sänds till landstinget för prövning i enlighet med lagen om färdtjänst.

För att få en hög och jämn kvalitet i utredningsarbetet och en hög standard på underlagen för den sökandes bedömning genomförs arbetet med nedanstående förutsättningar:

1. Utbildning av kommunala utredare.

Landstinget tillhandahåller en obligatorisk utbildning, gemensamt utformad av landstinget och KSL, för de kommunala utredare som genomför färdtjänstutredningar. Utbildningen genomförs under minst 2 dagar. Kostnaden för denna utbildning delas lika av kommunen och landstinget.

2. Särskilda blanketter

Landstinget har utformat och tillhandahåller särskilda blanketter/formulär som skall användas vid färdtjänstutredningarna. Genom dessa säkerställs och underlättas att underlagen innehåller erforderliga uppgifter samt att relevanta frågor besvaras.

3. Kontinuitet bland utredare

Det är värdefullt med en kontinuitet bland de utredare som finns i kommunerna. Samarbetet mellan de kommunala handläggarna och tillståndspersonal inom landstinget förbättras då påtagligt. På detta sätt uppnås kompetenta utredare vilket också borgar för att kvaliteten i utredningsarbetet säkerställs för den ansökande kommunmedborgaren. Dessutom säkerställs att utredningen genomförs inom en rimlig tid från ansökningstillfället.

4. Kunskap om lokaltrafik och tillgänglighetsplaner

Färdtjänstutredare i kommunen skall dels ha en god kunskap om lokaltrafikens villkor och serviceutbud i kommunen, dels ha insikt i de tillgänglighetsplaner som finns upprättade inom kommunen. På detta sätt identifieras bristerna i tillgängligheten i närmiljön samtidigt som förbättringarna i tillgängligheten i kollektivtrafiken är kända. För att åstadkomma detta är det därför lämpligt att de kommunala färdtjänstutredarna tillhör eller har ett nära samarbete med kommunens tekniska förvaltning eller motsvarande.

5. Kontaktpersoner i kommunerna och hos landstinget

Kontaktpersoner inrättas och upprätthålls inom såväl kommunen som hos landstinget för att säkerställa att informationen mellan landstinget och kommunerna når respektive mottagare.

6. Återrapportering till kommunen om beslut i färdtjänstärende

Om kommunen önskar en återrapportering av färdtjänstärenden kan särskild överenskommelse träffas mellan kommunen och landstinget.

Bilaga 2

Lokalt samverkansråd mellan kommunen och landstinget

Bakgrund

För funktionshindrade och äldre bestäms möjligheterna till att resa i hög grad av tillgänglighetsfaktorer. Ansvaret för att åtgärda brister i tillgängligheten åvilar både kommuner och trafikhuvudmannen i länet.

För såväl landstinget som trafikhuvudman som för samtliga kommuner gäller det gemensamma tillgänglighetsmålet som formuleras i den Nationella planen för handikappolitiken. I det här fallet gäller det att lösa resor från port till port för funktionshindrade och äldre personer. Hinder att resa port till port kan bero på otillgänglighet i kollektivtrafiken som SL ansvarar för. Det kan också bero på otillgänglighet i den fysiska miljön till trafiken som kommunerna ansvarar för. Oavsett vilket, har lösningen hittills oftast varit att tillgripa särlösningen färdtjänst eller annan samhällsbetald tjänst. Färdtjänsten är dock en mycket dyr särlösning på ibland enkla tillgänglighetsproblem.

Erfarenheterna från KSL och Stockholms läns landstingets utredning "Ökad samordning av de samhällsbetalda resorna" visar att det finns möjligheter öka tillgängligheten för den enskilde och minska det totala resandet i särlösningar genom att samla den lokala kunskapen. Den största effekten uppnås både vad gäller utökat reseutbud och kostnadsminskningar genom en överföring av resande från särlösningar till resande i en anpassad och tillgänglig kollektivtrafik, sk. Närtrafik. Genom att utveckla lokala lösningar och anpassningar i kollektivtrafiken och dess närmiljö, kan resandet med färdtjänst, skolskjuts och resor inom äldre- och handikappomsorgen minska. För att åstadkomma denna utveckling måste incitamenten tydliggöras och kommunerna och landstinget ta ett gemensamt ansvar, något som kräver ett mer aktivt deltagande från och en ökad samordning i varje enskild kommun. På så sätt kan ekonomiska vinster skapas för båda huvudmännen.

Genom att skapa lokala samverkansråd mellan kommun och landsting ges möjlighet att hitta och rikta de åtgärder där båda parter kan minska sina kostnader som orsakas av tillgänglighetsproblem för äldre och funktionshindrade.

Syfte med arbetet i det lokala samverkansrådet

Primärt finns följande två syften med det lokala samverkansrådets uppgifter:

- Uppfylla den Nationella handikappplanen om tillgänglighet i kommunen
- Bryta kostnadsutvecklingen för särlösningar i resandet (färdtjänst, skolresor, omsorgsresor, sjukresor m.m.) genom att genomföra åtgärder som utgår från en gemensam helhetssyn på resandet.

Arbetsuppgifter och utvecklingsfrågor för det lokala samverkansrådet

- Systematiskt från färdtjänstansökningarna i kommunen samla uppgifter om angivna svårigheter i tillgängligheten till och i den allmänna kollektivtrafiken.

- Inventera på kommunnivå behov av åtgärder för att öka tillgängligheten till den kollektiva trafiken beträffande t.ex. gångvägar, ledstänger, trappor m.m.
- Behov av förbättringar av belysning, snö- och halkbekämpning m.m..
- Information om:
  - Tidplaner för utbyte av bussar till låggolvsfordon.
  - Tillgänglighetskompletteringar av stationer och hållplatser.
  - Investering i nya förbättrade pendeltåg.
  - Justeringar av linjesträckningar.
  - Kompletteringstrafik i glesbygd tillsammans med anropsstyrd trafik
- Samarbeta kring frågor om närtrafikens utveckling
  - Service-/flexlinjers sträckning
  - Andra kommunala persontransporter, tex skolresor, omsorgsresor m.m.
- Utifrån den gemensamma inventeringen göra en gemensam åtgärdsplan samt tidplan för densamma.

Vilka bör finnas med i diskussionerna

Kommunen och landstinget utser inom sig representanter till det lokala samverkansrådet. Dessa bör tillsammans besitta god kunskap om minst nedanstående områden:

Kommun	Landsting
Gatu- och fastighetskontor/ Teknisk förvaltning eller motsvarande (tillgänglighetsanpassning)	Färdtjänst (Färdtjänst och Närtrafik)
Äldre- och handikappomsorg eller motsvarande (ex. omsorgsresor)	SL (kollektivtrafik)
Utbildningsförvaltning (skolskjuts)	

Bilaga 3

Regionalt samverkansråd mellan KSL och landstinget

Det regionala samverkansrådets sammansättning, befogenheter, uppgifter m.m. skall regleras i särskild överenskommelse mellan landstinget och KSL. Landstingets representanter i samverkansrådet utses av den nämnd/styrelse som fullgör landstingets uppgifter och kommunernas representanter utses av KSL. I samverkansrådet företräds vardera parten av 3-5 representanter som utses var för sig.

Arbetet i det regionala samverkansrådet utgår från nedanstående uttalade gemensamma målbild för resandet samt att verka för att uppfylla de Nationella handikappolitiska målen:

- Tillgängligheten i den ordinarie och linjelagda kollektivtrafiken skall öka så att fler kan resa med den
- Den enskilde ska ges fler resealternativ genom nya resekoncept
- Sär lösningar ska finnas och utvecklas för de som har störst behov och inte kan nyttja någon av ovanstående lösningar

Uppdrag för det regionala samverkansrådet

1. Uppföljning av färdtjänstavtalets tillämpning

Samverkansrådet är parternas gemensamma forum för uppföljning av färdtjänstavtalets tillämpning och färdtjänstverksamhetens utveckling. Rådet skall behandla eventuella gränsdragningsfrågor avseende landstingets respektive kommunernas ansvar för olika restyper. Rådet skall också kunna initiera projekt avseende samverkan mellan landstinget, kommunerna och SL kring alternativa trafikformer och kring olika typer av resor.

2. Övriga frågor

Samverkansrådet skall härutöver behandla frågor av mer principiell betydelse inom bl.a. följande områden:

- Inventera länets behov av strukturella åtgärder för att öka tillgängligheten till den kollektiva trafiken, ex
  - Tillgänglighetsanpassningar i närmiljön
  - Tillgänglighetsanpassningar i den allmänna kollektivtrafiken
  - Fordonsanpassningar
- Driva frågan om utveckling av närtrafik
- Gentemot den statliga nivån verka för att de juridiska hindren som föreligger för en ökad samordning och principer för upphandling undanröjs
- Kunskapsöverföring
- Organet ska årligen rapportera till huvudmännen om utvecklingen och ge förslag på förbättringsområden

Landstingsdirektörens och färdtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande

Förvaltningens synpunkter

Bakgrund

Genom ett avtal 1976 med kommunerna i Stockholms län blev landstinget huvudman för färdtjänsten i länet från och med den 1 januari 1977. Avtalet reviderades 1995.

Riksdagen antog en ny lag (1997:736) om färdtjänst som trädde i kraft den 1 januari 1998 och som innebär att varje kommun ansvarar att färdtjänst anordnas i kommunen. Om kommunen, landstinget och trafikhuvudmannen i länet är överens kan kommunen överlåta sina uppgifter till trafikhuvudmannen. Den nya lagen möjliggjorde en fortsatt samverkan i Stockholms län mellan kommunerna och landstinget i allt väsentligt enligt de principer som lades fast i 1976 års avtal.

Efter förhandlingar mellan landstinget och KSL som företrädare för länets kommuner träffades ett nytt avtal om färdtjänst. Avtalet godkändes av landstingsfullmäktige den 8 september 1998. Genom det nya avtalet överlät kommunerna sitt ansvar enligt den då nya färdtjänstlagen till landstinget. Avtalet förnyades under 2004 och godkändes av landstingsfullmäktige den 14 december 2004. Uppsägning för omförhandling av avtalet beslutades av färdtjänstnämnden den 10 oktober 2007. Avtalet löper ut vid utgången av 2008.

Avtalet

Det nya avtalsförslaget som bifogas är i stort sett av samma innebörd och innehåll som det nu gällande avtalet men med några viktiga tillägg.

Avtalet som är ett-årigt förfaller automatiskt den sista december 2009.

I § 11 anges att parterna skall tillsammans ta fram ett nytt avtal som skall gälla from 1 januari 2010. Det anges vidare att inriktningen i det arbetet med ett nytt avtal skall vara att renodla innehållet i färdtjänstavtalet så att det fullt ut ansluter till lagens tolkning om vad som betraktas som färdtjänstresor. Det innebär att den gråzon som idag finns genom det uppdelade ansvaret mellan landstinget och kommunerna för resor som anges i §9 skall tas bort. §9 beskriver de resor som för närvarande kvarligger i kommunal regi sedan Ädel och psykädelreformerna genomfördes i mitten på 1990-talet och som då skatteväxlades. Överflyttningen av resor enligt §9 skall sedan påbörjas den 1 maj 2010 och vara avslutad senast den sista december 2010.

LS 0812-1175

Kostnadsersättning för de resor som på detta sätt överflyttas kan ske genom exempelvis en skattejustering eller annan ekonomisk modell mellan landstinget och kommunerna.

Avtalet har anpassats till det nya läge som uppstår i och med överföringen av Färdtjänstens verksamhet till SL, genom att på tillämpliga paragrafer förutom nämnd även ange styrelse för det fall då verksamheten övergått till bolaget.

Förhandlingsprotokollet

Förhandlingsprotokollet som bifogas beslutshandlingarna beskriver ytterligare frågor som behandlats och där enighet mellan parterna uppnåtts.

Parterna skall under januari 2009 förtydliga innehållet i §9 samt skicka ut riktlinjer som klargör dessa resor för kommunerna. Under första halvåret 2009 skall parterna genomföra en kartläggning av resorna genom att tillsätta arbetsgrupper för att hantera överflytningen från kommunen till landstinget på ett organiserat och strukturerat sätt. Genom detta förfarande skapas bra möjligheter för landstinget att genom förestående upphandlingar innefatta även de resurser som krävs för det utökade uppdraget. Samtidigt säkerställs att resorna kan överföras på ett kontrollerat sätt med minimala störningar för såväl kommuner som resenärer.

För att även i övrigt underlätta för landstinget att genomföra det överlåtna uppdraget med färdtjänstresor skall kommunerna via Stockholms stad överföra adress- och koordinatuppgifter för ett digitalt informationssystem. Vidare ska kommunerna tillsammans med SL ta fram en lösning om hur kommunerna kan överföra uppgifter och informationer om tillgängliga busshållplatser till SL.

Ansökan om färdtjänst skall precis som hittills lämnas in till kommunen. Ansökningsprocessen för färdtjänst skall utvecklas och förbättras genom ett webbaserat system som skisserats i ett gemensamt arbete inom IT Forum.